

נייע יידישע צייטונג

דיא
 "נייע יידישע צייטונג"
 צייטונג פאר
 מאנאט:
 אונד אונדערשטאנ.
 פערנומער אציאנס פרייזע:
 נאכערע 7 סט.
 האלבערע 3 " 50
 פארענדיגט 1 " 75

דיא רעדאקציע
 אונד אדמיניסטראציע
 געפינדעט זיך
 Schiffmannsgasse 6, Budapest.
 וואהן אויך דיא פרענומער אציאנס
 געלדער צו זענען זינד.
 אינזעראטע
 ווערען ביליגסט בערעכענט.

Budapest, Montag 26. März 1883.

ב"ה בודאפעסט, י"ז אדר.

שנת תרמ"ג לפ"ק.

ראמבעס פאם 16 מען מערץ 1883. אויף אנווען
 דעם נירעדיאזאזער קאָן געריכטשאַפֿעס געבען
 וויר פֿאלגענדעס אונזער נוממערען: אויף פֿראַגע
 1: איזט אויף אלטער פֿאָן 14 ביז 17 אָדער איינעס
 איבער 18 יאָרען אַנצוגעהען? — אַנטוואַרטעטע
 דער סאַניטעטס-ראַט: דאָס איזט מיט-
 מען צייכען דיימען דאָרויף הויך, דאָס עס דיא ליבע
 איינער 16 ביז 18 יאָרען אלטען פֿרויענספֿעראָן איזט:
 גלייכוואָהל קאָן ניכט מיט בעשטימטהייט פֿעסט-
 געשטעלט ווערען, אָב דיעזעלבע ניכט 1 ביז 2
 יאָרען אַלטער אָדער יונגער וואָר, — אויף דיא פֿראַ-
 גע 2: איזט אלס טאָדעסאָרזאכע שווינדלונג אָדער
 איין אנדערעס קאָרפֿערליכעס ליידען, אָדער
 אויך ערשיינקען אַנצוגעהען? — אַנטוואַרטעטע
 דער סאַניטעטסראַט: דאָס דער טאָד הויך שווינד-
 זוכט אָדער איין אנדערעס קאָרפֿערליכעס ליידען
 פֿעראַרזאכט וואָרדען ווערען, היעפֿיר פֿינדען זיך אים
 סעקציאָנס פֿראַטאָקאָל ניכט ענגונט בעווייזען פֿאַר;
 עבענזאָ וועגן קאָן בעווייזען ווערען, דאָס דער
 טאָד הויך ערשיינקען פֿעראַרזאכט וואָרדען, —
 אויף דיא פֿראַגע 3: איזט דיא ליבע דיא איינער
 האַכסטענס 10 מאַנע אָדער פֿייער פֿאַר דער אַם
 19-מען ביז 20-מען זינד 1882 ערפֿאַלגען סעקציאָן
 פֿערשטאָרבענען פֿעראָן? — אַנטוואַרטעטע דער
 סאַניטעטסראַט: ביא אונגעניגערע קעגנשטאַנד
 דער פֿערהעללמייסטע, אונטער דערען זיך דיא לי-
 בע פֿאַם טאָדעסאָניטעטס ביז צו איהרע אַיפֿלי-
 זונג בעפֿאַנד, קאָן דיא צייט דעם טאָדעסאָניטעטס
 ניכט בעשטימט ווערען, אויף דיא פֿראַגע 4: בע-
 פֿאַנד זיך דיא ליבע אים וואַסער 3 ביז 4 מאַנע
 אָדער וואַכען לאַנג? — אַנטוואַרטעטע דער סאַני-
 טעטסראַט: עס קאָן מיט בעשטימטהייט ניכט
 פֿעסטגעשטעלט ווערען, אָב דיא ליבע 3 ניכט
 4 מאַנע אָדער לענגערע צייט אים וואַסער געלע-
 גען איזט: דאָ איזט עס ניכט וואַרשיינליך, דאָס
 זא 14 מאַנע לאַנג אָדער פֿיערלייבט נאָך אום איי-
 ניגע טאָנע לענגער אים וואַסער געלעגען זינד, —
 אויף דיא פֿראַגע 5: איזט עס אלס ערוועקען צו בע-
 טראכטען, דאָס דער געשלעכטליכע פֿערקעגן און
 גראַפֿערעס מאַסע געאריכט וואָרדען? — אַנטוואַר-
 טעטע דער סאַניטעטסראַט: דיא אַננאבען דעם
 סעקציאָנספֿראַטאָקאָלס זינד ניכט בעווייזען גענוג,
 דאָס דיעם אלס ערוועקען בעטראכטעט ווערען
 קאָנען. — אויף דיא פֿראַגע 6: בעוועהרט זיך יענעס
 נוממערען, וועלכעס בעהוויסטעט, דיא בעארארונג
 זיך אויף קינסטליכעס וועג ענטפֿערט וואָרדען,
 אָדער יענעס, וועלכעס דאָס אויספֿאַלען דער האַמ-
 רע בעהוויסטעט? — אַנטוואַרטעטע דער סאַניטעטס-
 ראַט: עס קאָן מיט געוויסיהייט דאָס אויספֿאַלען
 דער האַרע ניכט אלס אויסגעשלאָסען בעטראכ-
 טעט ווערען; דאָ איזט עס אים פֿעלעס וואַהר-
 שיינליכער, דאָס דיעזעלבען אויף קינסטליכעס ווע-
 גע, צום ביישפֿיעל מיטגעלעס איינעס ראַזערעס.
 סערס ענטפֿערט וואָרדען, — אויף דיא פֿראַגע 7:
 איזט דאָס פֿעלען דער נעגלשאַפֿען דיא צייט פֿאַר
 דעם 19-מען אונד 20-מען זינד צוריקצופֿיהרען? —
 אַנטוואַרטעטע דער סאַניטעטסראַט: דאָס פֿאַר-
 האַנדענווירן דער נעגעל אַלעסליך דער ערסטען סעק-
 ציאָן ניכט מיט בעשטימטהייט קאָנשאַרשט וואַהר-
 דע, איזט דיא צוריקפֿיהרונג דעם פֿעלעקעס דער נע-
 געל אַיף דיא צייט פֿאַר דער סעקציאָן מיט בע-
 שטימטהייט ניכט אויסצושליסען, — אויף דיא
 פֿראַגע 8: שליסט דיא וואַהרענאָמענע פֿענדיגייט
 דער הויט דער הענדע אונד פֿיסע דיא בעהוויסטונג
 אריס, דאָס דיא פֿערשטאָרבענע זיך מיט רויהער אר-
 בייט בעשעפֿטיגטע אונד דאָס זא באַרלוס נינג?

איזט דיא צייט געקאָממען, איינען מאַנו צו וועהלען
 פֿיר דאָס אַבערדענעטענהייט און ווען און דער
 שטעללע דעם העררן קאַמיססן, דער זינער מיט-
 סיאָן ענטהאַבען וואָרדען אים אויך בעקאַנטען
 אורזאכען, אונד וואַ איהר עס געהאַרט האַבט אים
 דעם מונדע אייערער געמינדע, אַבערזאָנדטען, זא
 האַבט איהר עס אויך ערקאַנט, דען דער ראַט, איהר
 דען אַיך אויך געגעבען האַבען איזט דער: איהר
 וועהלעט דען דער... דעסען נאָמע אַיך
 הינדענליך בעקאַנט איזט, דאָס ער אייער מונד
 אים געזעצגעבענדען הויזען און ווען זינד, דען
 אַיך האַבען איהן אלס ביעדער פֿאַר מיר געפֿונדען,
 ער איזט נאָך אַבען זעהר בעלעבט, ער ווירד מיר
 אייפֿערט פֿירען פֿאַר דען קאָזער אונד זינע
 פֿירסטען, דאָס אַיך גנאָדע און איהרען איינען
 פֿינדען, נור איהן וועהלעט אונד און איהם הענגען,
 מאַקעלט ניכט דאָראַן, אונד שטאַמט אַיך ניכט און
 דאָס, וואַס אַיך אַיך דער פֿעראַטמלונג דער
 ראַכטיגען, דען גראַפֿען דער צייט, מיטגעלייכען,
 פֿערקנעטע האַבען: דאָס איהר נעמאנד וועהלעט
 פֿאַר דען פֿישעס, דיא דען שבת ענטווייהען, דאָס
 איהר דיעזען קיין אַמס אַנפֿערטויט, זינד עס צור
 פֿירונג דעם געמינדע, זינד עס אים געמינדע-
 ראַטען, אַיך לאַנדטאָנע אָדער אים רייכטראַטען,
 עס איזט פֿירליך וואַהר, דאָס דיעזער מאַן ניכט
 אונס אַננעהאַרט, אונד עס איזט בעקאַנט, דאָס ער
 דען שבת ניכט הייליגט, וואַ עס זיין זאָלמען, דאָס
 ער איהן פֿעלמער ענטווייהט, אונד דאָס איהם
 פֿיער זינד דיא זאַגענונגען דער תּורה, וואַס פֿער-
 שטאַטען ווירדען געגען דיא ניכט צו איבערטע-
 מענדען תּקנות, דיא וויר פֿעסטגעזעצט האַבען
 יעדעס געגענאָבער, דער פֿאַן אונס געוועהלט ווירד,
 אַבער האַרעט מיר, אונד עס ווירד אַיך נאָמע ער-
 האַרען! עס איזט דיא צייט פֿיר גאָט צו ווירקען!
 אונד דער מונד, דער באַננט, קאָן אויך לאַזען!
 אונד אַיך געשטאַמטע אַיך מיט אללער מחילה
 דער וועלט, דאָס איהר, האַנע דען באַן צו ברע-
 כען אונד איהר איהרען אַיך געכאַט צו פֿערלעט-
 צען, דיעזען מאַנע וועהלעט, ער שרייט העררס
 אים דער רענעל, ער זינד אַיך אַיך אַיך אַיך פֿאַר
 דען פֿישעס, אונד ווערדען זיך יענע ניכט גע-
 צעהלט, ווען ער זיך אַיך ניכט הימעט פֿאַר דער
 ענטווייהונג דעם הייליגען "שבת"
 דיא ער און ווען לעבט זיט יענער אויף אונד דאָרט
 זינען שמויען אַבלאָן, אונד ווייטערס זינד איהם דיא
 "דלת התשובה" ניכט פֿערשלאָסען, ווען וויר איהן
 ביינען און אונזערע געוועלשאַפֿט, רעסטען וויר
 איינע זעלע אים ישראָל, אונד ער ווירד אונס אלס
 ביישפֿיעל דינען, געדאָרע זא וואַ דער פֿראַמע
 ראַכטיגער אים קאָלן, דער פֿירער ראַכטיגער און
 מעשען וואַר, אונד דער יעצט אויף יענער שמוע
 אַננעהאַנט איזט, וואַ וואַהרהאַט פֿראַמע איהן
 ניכט עררייכען קאָנען, דעסאַלבע זיעט איינע
 וועהלעט דער... אונד ער ווירד אַיך רעטער און
 דער נאָמע זיין! — אייער פֿרינד, דיענער דעם קא-
 זערס און ווען.

פֿערשיעדענע נייאוינקייטען.
 * (דאָס נוממערען דעם לאַנג-
 דעם סאַניטעטסראַטעס) איבער
 דיא סעקציאָן ליבע לויטע פֿאַלגענדער-
 מאַסען: אים דער זעצונג דעם לאַנדעס, סאַניטעטס-

אין בריעה פֿאַן הגאון המפורסם ר' שמעון שרייבער רב דק"ק קראקו נ"ו.

וואַ וויר און איינער פֿירערען נוממער אונ-
 זערעס בלאַטעס בעריכטעט האַבען, מוסע דער
 רייכטראַט, אַבערדענעטע קאַמיססן זינע שטעל
 לע ניעדערלעגען, וויל ער זיך פֿאַן דעם בייאָנטער-
 געהער באַראַן שוואַרץ און "פֿירענעלד" פֿאַן א-
 בער איינע האַלבע מיליאָן גולדען צאָהלען לעס,
 — עס מוס נון איינע ניי-וואַהל געזעהען, אונד דיא
 ווילל דענדער נאָן הייל דיעזע שטעללע מיט איי-
 נעס הייר בעזעצען, ער ביינעט נון דיעזען דען
 יידישען וועהרערן, דיא און גארזיען לייכט איינע
 מאַאיריטעט צוואַסעבענדען, און פֿאַרשלאָן,
 דער בריעה און דיא יידישען וועהרער איזט
 "בלשן הקודש" געשיגעבען, אונד לויטעט, וואַ
 מעהרערע בלעטער איהן ביינען וואַ פֿאַלגט:
 ב"ה! בירודע! ווען נאָלציענס אים אללע-
 מינען אונד אַננעבענדע איהר פֿירערען קי-
 דער פֿאַן סאַטאָנלע אונד מיטגעניצט!
 איהר וויסט, וואַס אַיך פֿיר אַיך געשאַן איהר
 קענט מינע פֿלאַנע אונד מוזע פֿיר דאָס וואַהל
 דער נאָציאָן, נון ביז אַיך אלס אונד געוואָר-
 דען און דער תּורה אונד מינע וועלע הענגט און
 מינער געמינדע, און דער הייליגע געמינדע, דיא
 מיר וואַללע אונד ליינען ניכט אונד אללע מינע
 בערודעסע בעפֿירענדיג אונד קיינען מינער
 ווינשע אונד פֿירלעט לאַסט, דאָס אַיך און רויהע
 און אייער מיטע וואַהנען קאָן, מאַנע עס אַיך
 גאָט און גנאָדען געדענקען, נון האַט מיר גאָט,
 וואַהל און ווירדונג דער פֿערהינגעטע מינער און
 גאָט רויהענען עלטערן בעגליקט, דיא בערייט
 און דער ערדע רויהען אונד דענען איהר אַננעהיר
 אים הימעל צוגעשטען איזט, וואַ זא אים ליב-
 טענדען אַנטלעצע גאָטעס זיך שפֿיענען!
 דיא "פֿישעס" ערהעבען נון איהר הייפֿט אונד
 רייטען דיא ציינע ניעדער, דיא פֿערניכטען דיא
 מייערן אויף וועלכעס וויר און פֿירער אונד אַסער
 געשטאַנדען, נון האַבע אַיך געדאַכט, עס זינד דיא
 צייט געקאָממען פֿיר גאָט צו ווירקען, וויל יענע
 זינע לעהרע שטאַרען, אַיך האַבע פֿערלאַסען מי-
 נע העערדע אונד, "אחרי שם" אונד האַבע מיר גע-
 גריטעט, אונד דאָרט, וואַ קיין טאָן איזט, האַבע
 אַיך מיר בעשטרעכט, אַיך זאָלער צו זיך דער דיא
 וועקעט דיא הויטען דער הייליגע העערדע און נא-
 ליציען, וועלכע דיא רויהע ליבעט, וויל דיא שאַן
 איזט, אונד ניעה אַיך געוואַפֿעט אַיך אַיך אַיך אַיך
 אונד נאָך ווייטערס: אלס אַיך געוועהלט וואָרדען
 און דיא קאַממער, וואַ דיא ראַטע דער רעניערונג
 אונד דיא געזעצגעבער זענען, האַבע אַיך דאָס
 יאָך ניכט אַבערשטעלעט, דאָס זא מיר אויף דען
 האַלן געלאָדען, אַיך האַבע איהרען ביטטען פֿאַלגע
 געגעבען, דאָס אַיך אַיך שרייער באַטע מינער
 ניעדער זינד, אונד דאָס האַבע אַיך געשאַן ניכט
 צו מינער ערדע אונד ניכט צור ערדע מינעס פֿאַ-
 טערס, אַנדערען נור אים פֿיר אונזער הייל צו וויר-
 קען אונד אים פֿירשפֿערעכער צו זיין פֿיר אונזער
 פֿאַללע געגען אונזער פֿינדע פֿאַר דעם קאָזער אונד
 זינען פֿירסטען, דאָס זינע איינען עס זעהען, אונד
 נון, מינע בירודער, מוזט מיר נומעס, ענטשפֿער-
 כענד מינעס טהון, אינזעס איהר און
 מינע פֿוסטאַפֿען פֿערעלען פֿאַל-
 געט, זיך ביעדערע מינער, געהאַרבעט מיר,
 אונד אונזער ווען ווירד און גליקליכער זיין, דיא
 טאָנע דער וואַהל און אייער געמינדע נאָהען, עס

קאָנְקוֹרָז

אין איר לעהרע, לעדיגען שאנדעס, דער אונגאריש, דייטש אונד העברעאיש אינערוויכעט, ווירד צו 4 צאָנדינגען פֿאַן ר"ח איר הבע"ל אויף אין יאהר אקצעדירט. יאהר, סענהאלט 160 גולד, נעכסט נאָצער פֿערשטעלונג, בעווערער האבען אירע צייגניסעס ביי 1. אפריל אן דען געפֿערטן טען איינצווענדען.

JAKOB KOHN
Halimba, l. p. Devecser, (Ung. Westbahn.)

קאָנְקוֹרָז

אין דער איר' געמיינע געציע (קאָממאט איינענדורג) איז פֿער 1. מאי ל' דא שמעללע איינעס געפֿירטען לעהרערס, דער צוגלייך שוחט ובודק זין מוס, מיט איינעס יאהרעסנעהאלטע פֿאַן 350 גולדען נעכסט פֿרייער וואָהננג צו בעזעצען. דער אונטעררייט ווירד אן צירקא 15 צאָנדינגען ערטהיילט, בעווערער אים דיעזע שמעללע מיט, סען פֿאַן אַרטה ראבבינען קבלה האבען, קאָננען אבער אויך לעדיגען שאנדעס זין, דא צייגניסעס זינד אן דען געמינדעפֿארשטאנר ביי 1-טען אפריל איינצווענדען, רעפֿעקטאנטען קאָננען אויך פֿער זאָליך ערשיינען, שפעזען ווערדען נור דעס אקצעס פֿירטען פֿערניטעט.

דאווד קרויס
געמיינדע-פֿארשטאנר.

קמח שמורים.

ביים געפֿערטניטען איזט שאָנעס קמח שמורים למצה של מצוה צו האבען, אונד פֿערזענדע דא קיינעס בעשטאלונג, פֿאקעטע צו 5 קולא פֿראַנק-קא פֿערפֿאקונג פֿראַנקא פֿאַס פֿור 2 גולד, 30 קר.

אכטונספֿאלל
ה"ק יודאל צבי א"מ אליעזר שטערן.
J. H. STERN, in Illok (Syrmien)

מצות איינפֿאקפֿאפֿיער

נאך ביסענצער אַרמ, גראָסע 106 ביי 121 צענטים-טע, עקסטראַשטאַרק אונד דיק.

100 באָנען 5 גולדען

פֿערשיקט גענען פֿאַראַייסוענדונג דעס בעטראַגעס קארל לאַיס פֿאַנזער

קאָנטי האַלפֿיערענט, בודאַפעסט, עליאַזעטשפֿאלטיין.

צייכאַריען של פֿסח

אונטער ארפֿיכט זיי עהווירדען דעס הערן ראבבי מאַרקוס שלעווינגער, זאָהן דעס זעלי ראבבי צו באָזנג אונד פֿערפֿאסערט דעס מחולת המגות. - פֿיינזבלעטטער אויף פֿער לאנגען פֿאַנקא.
ערסטע אונג, משאַקאַלאַדע, סודראַגאַט, אונד פֿיינעקאַפֿע-פֿאַבריק בודאַפעסט.

קאָנְקוֹרָז

אין דער איראעליטישען אַסמאַדאַקסען קיד מוסנעמינע צו רעסטהא אים דא שמעללע איינעס נוסען פֿאַרבעטעס דער צוגלייך שוחט ובודק וקרא זין מוס, פֿאַן ר"ח ניסן הבע"ל צו בעזעצען, יאהר עסנעהאלט 200 גולדען אונד שחיה נעכסט פֿרייער וואָהננג אונד נעכענעקאַלומענטען, רעס-לעקטירענדע מיטען צו פֿאַבעפֿאַרשטא ערשיינען, אונד מיט נוסען צייגניסעס פֿאַן אַנעקראַנטען אַרטהאָראַקסען ראבבינען פֿערזענען זיין, נור דעס אקצעס פֿירטען ווערדען דא ריינעקאַסען שטייבונג זע פֿערניטעט, דערענדיגע דער דער דייטשען אונד אונגארישען שפֿראכע מעכטיג אים, ווירד בע-פֿאַרצוג.

רעטהא באַהנטש האַרבער, אים פֿערין.
LEOPOLD SONNENFELD, Präses.

פּעסטער יאָזעפֿי-מאַרקט.

דער פֿערלוף דעס מאַרקטעס אין לאַנדעס-פֿראַדוקטען וואַר מיטטעלונג, פֿאַן וואַללע וואַרדע צוואַר וועגט פֿערקויפֿט, בלאַס פֿור מיליטערטובע געאיינעטע סאַרטען וואַרדען שטאַרק בענעדערט, דאס פֿעללע געשעפט וואַר רעכט בעלעכט.

בעטמפֿעדערן האַטען נוסען אבואטן אונד זינד אים פֿרייע געשטענען, אין ראַה-הייטע וואַר שוואכע צופֿוהר, רויכוואַרען צייגעס ווערדען דעס מאַרקטעס אייניגע בעסערונג. - פֿעטאַ-לעאוס וואַר אים אויסלאנדע פֿעסט, אונד וואַרדע שנעלל אבנעקעמט בייא שטייגענדען פֿייזען, מיט מעלמעסין וואַר דאס געשעפט אין שפֿירי מוס אונד וויין.

פֿאַן פֿאַבריקמעסין געוואשענע וואַללע וואַרדען צירקא 15,000 קולאַגראַמס צום פֿרייע פֿאַן 1.90-3.15 פֿער קולאַ פֿערקויפֿט, צומייסט אן אינ-לענדישע מוכפֿאַרקאַנטען, דא פֿרייע וואַרען צו נונסען דער קייפֿער.

אין שפֿירי מוס וואַר דאס געשעפט עהגליך דעס פֿאַרעדינגען יאָזעפֿי-מאַרקט געשעפט, דא פֿרייע בעזעצען זיך אין עהגליכען פֿאַר-פֿאַרזיאַגען פֿור ראַהע וואַרען ען גראָס 31.50 ביי 31.75 אין קאַנזוס 32.25-32 פֿור פֿרעסעקעסע 33.25 ביי 33.50 פֿור ראַפֿינאַרע 34-35.25 גולדען.

אין שפֿירי מוס וואַר דער אב-זאמין נייער, וואַ אונד אלטער וואַרע - פֿאַן אַק-מאַכער ביי פֿעכער - נאך אללען ריכטונגען אין נוסער בעזאנדערס באַנאַסער וואַרע, דא אב אינ-טערען שטאַציאָנען 31.50 ביי 32 פֿערניער אלטע (1878 אונד 1879-ער יאהרנאַנג), דא צו 38 ביי 42 גולדען אויפֿעקויפֿט וואַרדע, אויך דער היעזע פֿלאַסין דאס נייע וואַרע צו 33-34 אונד אלטע צו 40-46 גולדען, יע נאך קוואליטעט געקויפֿט.

אין טרע בער אים דא קויפֿלוסט שוואַך, עס וואַרדע ען גראָס צו 34-46 אָהנע פֿאַס געקויפֿט, דאנענען אים אין טרע בער - דורכ צו 1 בערייטער אבזאמין 22 ביי 24 גולדען יע נאך קוואליטעט.

אין וואַס וואַרען צופֿוהרען געדינג, אים נאנען וואַרען 50 מעטערעס ראָזעאיינע אויף דען מאַרקט געבראַכט אונד מיט 134.50 פֿערקויפֿט, אים צווייטער האנד ווירד 140 געפֿאַדערט.

קנאַס פֿערין צו 15-15.50 פֿאַרעדינגע אונגארישע פֿרימא וואַרע אבנעקענען, ווייניש פֿייזען צו 50-60 גולדען פֿער-קויפֿט.

צו וועט שקען, באַנשיע זאפֿעלימען 27.70 ביי 28.60 טערבישע 25.45 ביי 26.80, דאס ווייניגעשעפט וואַר אין מיט-מעלמעסניגעס עס וואַרדע הייריגער עסנאַרדער ראַטהויין פֿאַן 10 ביי 20 גולד, פֿער קאַפֿאַל יע נאך קוואליטעט פֿערקויפֿט, ווייטער וויין וואַרדע צו 11 גולדען שיללער צו 9 גולדען פֿער העקסאַליטער אבנעקענען.

לאַטאַ-ציעזונג פֿאַס 21 מערין					
הערמאַנשטאַרט	40	53	34	26	48
פֿראַז	54	27	29	74	79
לעמבער	55	38	40	45	14

פֿערמאַנשטאַרט פֿערקויפֿט
יקוטיא הלוי לעדערער

אינזעראַטע.

בייא ה לעאַפֿאַלד ענגעלמאַן, באַנוואַד (באָהשטאַציאָן) זינד זפֿוואַהל הייערניגע, וואַ אויך פֿאַרעדינגע ראַטה אונד שיללער

כשר וויינע של פֿסח

"מכרם של ישראל"
פֿאַן 100 ליטער איפֿווערטס צו דען נאכשטעהנע דען פֿרייען צו האבען:
1881-ער ראַטה אונד שיללער 10 ביי 12 גולדען.
1882-ער ראַטה אונד שיללער 12 ביי 16 גולדען.
דאס נעבינדע פֿערשטעהט זיך צו איין האלב קר' דער ליטער אב באַנוואַד.

אנטיהערשע אלע
עססענצען, אַנטיהערס אונד קאַלעריס
עווערענינג
פֿאַן אללען גייסטיגען געשענעקען.
לינערע, רוס, שליוואַוויץ, טרעכער
אויף קאַלעסען ווענע אָהנע אַפֿאַראַטען,
עספֿעריעלס דא פֿאַבריק דעס
אַרנאַלד וואַטסעריך
בודאַפעסט.
סאַבאַקאַסע, וויס א-וויס דעס איר' טעמפֿער
פֿענער ווינעשטען, קאַרע אים אללע צוה וויי-
פֿערבעסערונג נאשטונג אַרטיקלע, ראַטהע ווינפֿאַר-
בע שיללע-פֿאַר-וויינבוקעס, דווענדאַרע נלי-
צערין ווינפֿאַר-קלעזונסוולויע, עטען צוה
ווינפֿאַר-אַנאַץ.
נייא ווינפֿערמעהרונסקאַמפֿאַזיאָן
פֿאַרפֿולדענע אונד פֿרייקאַרעט נאשט.

GUSTAV TARNÓCZY
לאַנדווירטשאַפֿטליכע מאַשינענאַללע
בודאַפעסט, 11-טע בעזיק, וואַסנער-בילעוואַד נר' 49

עספֿעריעלס וועט אין דען פֿאַבריקען ערסטען ראַנגעס דער וועלט פֿערפֿירטען פֿאַרענליכעס דאַפֿט-
נאַסעל-אונד דרעסאַשינען, מילעק, מאַס-ראַכעלמאַשינען, שראַטמילען, רייזען-אונד שפֿיי-וואַנע-מאַשי-
נען, היירעקען, אינפֿאַכט, דאַפֿעלע אונד דאָפֿעלע פֿעלע אים וועמסליכען אינלענדישען אונד אים-
לענדישען פֿאַבריקען, בענאַז אללע אַרס וואַסנען לאַנדווירטשאַפֿטליכע מאַשינען אונד וועקצינען.
דאַפֿט דאס נונדבעשינענע סובליקום דיעוועלכען אומאָ לייכטער כעסאַפֿען קאַנען, ווערדען
דיעזע צו ביללען פֿרייען אונד בייא ענטשפֿענענער זיכערשעללונג אויף אַסנאַהלוונגען פֿעראַב-
פֿאַלנט, וועלכע זיך בייא גראַסערען סומען אויך אויף 10 יאהרע ערשיינען קאַנען.

* (אויסמארקאן ווי האבען אין איינער דער פריהערן נומערן דיא שאנדמאט. וועלכע אין מארקאקאן אן 11 יידישע מעדען בע- נאנגען ווארדע מיטהעמדיילט. נייערען נאכריכ- טען צופאלגע ווארדע דער בעריכטיגכע אמעל- אנגעשמעללמער דעם ענגלישען וויצעקאנזולס אין קאסאבלאנאקא פאן דער ענגלישען רעגירונג זיי- נעם אטמעס ענטלאסען אונד פיר דיא דויער פאן פיער וואכען אויס מארקאקא פערבאננט. מאן אויט אללגעמיין איבער דיעזע גערינגעניגע שטראפע-ער- שמוינג, דיא אין קיינעם פעהעלעמיג צו דער פאן איהם בענאנגענען שאנדמאט שמעהט.

* יידישע קנאב ענצונגען צו צויב ער צוועקען. אויס שלאגס (אירוס- לאנד) ווירד איינע ענטמעטליכע מאדמאט בע- ריכטעט. פאך קורצעס ווי ווירדע אין דער נעהע איי- נעם דארפסעס אים קרייזע סלאגס דיא לייכע איינעם ערמארדעמען יידישען קנאבען אין איינער גרובע לעגען נעפונדען. דיא זאפארט איינעלייכעמע אונ- טערווינגן שפעללע פעכט, דאס אים נעמליכען דארפע אונלענגסט צווישען צווייא ביערן איינע שטייט אונטער צום פארווארף מאכט, ער מרייכע ציי- בערייא אונד האבע אין מעדיכע דאצי בעיערעט. דיא זאללע איהם דיא צונגען פאן דרייא יידישען קנא- בען פערשאפען; אלס לאהן דאפיר ווירדען אונ- זוכטבארע גייסטער איהר נאכד אונד זילבער אין פילע שפענדען אונד דיא ווירדע אין גליק לעבען. דיעזעס ראטה זאלל דאס מעדען אויך נעפאלנט זיין אונד דען קנאבען ערמארדעט האבען, דעססען לייכע באלד דארופן אין דער גרובע נעפונדען ווארדע.

* דיא רוסיש-יידישע קאלא- גייסטען אין אמעריקא. דאס ענגלי- שע בלאטט, יענע ווארלד, (יידישע וועלט) שרייבט: עס אונטערליעגט וואהל, וויר בערווערן עס זאנען צו מיססען קיינעם צוויפעל מעהר, דאס דיא מייס- טען דער אונטער דער לייטונג דעם געראקיש-יידי- שען אינטערשטיטונג קאפיטען אין נעווארק נע- גירדעמען אקערבו-קאלאניען דער רוסישען ווירען איהרעם פערפאללע ענטגענענעהען. אללענמאהל- בען מרעפען דיא בעטריבענדסטען קלאנען אין אונד פערלע דער שרעקליכסטען נאטה אונד דעם פורטבארסטען עלענדס זינד אויף דער מאנעסארד- נונג, אונד וועלכע האפפונגען אונד ערווארטונגען זינד ניכט אויף דיעזע קאלאניען נעזעטשט ווארדען

אונד וויא גערנע אונד מיט וועלך גראסער פריידע האט מאן ניכט אין אייראפא גראסע סומען פיר דיעזען צוועק נעשפענדעט! אונד נון נאך זאך קור- צער צייט זאלכע בעטריבענדע נאכריכטען! ווארד- לוך, דיא ענטשייטונג קאננעט ניכט גראסער זיין.
* (דיא פראטעסטאנטישע פריידע פריידע גייסטליכען - אונד דער איידי.)
דער פראטעסטאנטישע פריידע האפקע ווילל בע- קאננטען פאך איינע יידישען ריכטער ניכט שווא- רען אונד זיינע פריינדע האבען בעקאננטליך דען פארשלאג געמאכט, דען אייד וויעדער פאללשמע- דיג צו קאנפעסיאנאליוורען, פאללגעריכטיג מיסע ער דאנן אויך פאס געריכטזאאל אין דיא קירכע אדער אין דיא סינאגאגע פערלענעט ווערדען אונד ניכט דער ריכטער, זאנדערן דער גייסטליכע מיסע איהן אבעהמען. אי מיטטעלאלטער מיסען דיא ווירען איינען ריין קאנפעסיאנאלען אייד שווארען, ניכט עטווא אויף איהר אדער איהרער ראכטיגער פער- לאנגען, זאנדערן ווייל דיא כריסטליכען ריכטער הויך מאגליכסט פיעל פארמליכקייטען דיא היילי- קייט דעם איידעם צו זוכערן גלויבטען, זאך שיעב דאס מאינענד דאמקאפטיעל דען שולדיגייטער יו- דען אים איהרע 1892 פאלגענדע אייד פאר: "זודע, אלס דא ו צו רעדען געזאגטע ביזנא, אונד דיר דעם- אנטווארט האסט, מיט אללען פארוואנדער- טען דיין פערמאטווארט וואר זייא, אלזא הייליכע דיר דער נאטט, דער דא געשאפען האט, לויב אונד גראם, דאס, עהע ניט וואס, בערנע אונד מהאלל, ליפסט אונד רופסט, היממעל אונד ערדען, זאגן מאנט אונד שמערן, יודע זאך דא אונטערט שוואוהרעסט, אונד דאס דיא פערברען דאס העללליכע פיער אונד דיא ערד פערשלינגע, אלס דיא מדיטע דעסמאן קאראם אבריאן אונד יודע זאך מאנע דיר אויף דען באנן אונד בייא דער עדה אונד אויף דיא פינפט ביכער מאיזיס אונד אויף דיא צעהן געבאטט, דיא נאטט הערן מאיזי גאט אן דען שמינערן דאפעלען אויף דעם בערנע מאנט סינא דאס דיין איידט וואר זייא אונדט געבט" - ערסט אים איהרע 1775 וואוהרע דער "וידענאיד" בעווייטונג מיט דעם הא- קע אונד קאנזארטען אונס ווארשיינליך וויעדער בעגליקען ווירדען, וועגן עס מאגליך ווערע.
* (איינע מייז אים מאנען.)
ווענער צייטונגען שרייבען: איינע מוטטער בע- מערקטע זיט קורצער צייט בייא איהרעס אנדערט- האלבעיהרדיגען קינדע, דאס דאסוועלכע ביים עססען געפיהרע דעם עקעלס בעקאמטט, אונד זאגאר דיא

שפייזען ניכט געהען קאננעט, זאנדערן זעלבע ערבראכען. נאך פערשידענען ערפאלגלעזען מיט- טעל, דאס איבעל צו בעווייטען, בראכטען דאס קינד נאך דער פאל-קליניק (שמיאל). דיא ארצטע בענימצען דאס נאסמארקאפ, איינע מאשינע, וואדורך דער קארפער אינווענדי בע- לייכטעט ווארדע, אונד בעמערקטען, דאס אין דער לינקען מאנעג, גישע איין קארפער פאן 8 צענט- מעטער לענגע זיך בעפלינדעט, זיא פיהרען איין אינשמרונענט מיט דען מאנע דעם קינדעס איין אונד בעפארדערטען הניס איינע מארעט מויו, וויא דיא מוטטער ערכלערט, דירפטע דאס קינד מיט אפפענעס מונדע געשלאפען האבען, אונד דיא מויו זאך איהרען שפאצירונג און דען מונד דעם קינדעס אנגעטערטען האבען. - דיעזע געשעכעס איינע ציעמליך אונגלויבליך אונד שיינט איינע ערפינדונג איינעס רובטיגען צייטונגשרייבערס צו זיין, עהער קאנן פאלגענדע ערצעהלונג נאך אויף ווארשייט אנשפודך מאכען, איין דיר איינעבארט פערפאל- פערטליכט אין איינער היעזיגען צייטונג איינע עהליכען פאלל, דער איהם פאר 30 יאהרען אין זיינער פראקסיס פארקאם: בייא דעם ביערנפאל- קע איזט איינע זאנע, ווער אס ניי-יאהרסטאנע איי- נער לעבענדע מויו דען קאפף אכבייטט, דער וויר- אין דיעזעס איהרע ניכט נור איין רויבער מאנ, זאך- דערן אויך געשיידט, עס קאם נון צו מיר איין לאנד- מאנ, דעם דאס אונגליק פאססירט איזט, אלס ער איינער מויו דען קאפף אכבייטען וואללעט, דאס דיעזעלכע איהם אין דען מאנען שליפטע, צור דא- מאלטיגע צייט האפטען וויר ארצטע קיינען, גאס- מראקאפ, אים דען מאנען צו בעלייכטען, אויך קיי- נע אפפארטאטע, אים דיא מויו אים דעם מאנען קיי- רויסצויעהען, איך האטטע אבער איינע מאנערע- קאטצע, דיעזע היעלט איך דעם לאנדמאנע פאר דען מונד, דיעזע שליפטע אים איינעבליק דער מויו נאך אין דעם מאנען אונד קאם אין איינער סעקונדע מיט דער מויו צום פארשיין, דער ביער וואר גערעטשט אונד איזט נאך היינט געוונד.
* (אס בלוט-בילבול אין פעער.)
ווי האבען אונלענגסט מיטגעהילט, דאס אין ביער אין פעער (בייא ביהאר-מאריטטא), דעם פאר עטווא 10 יאהרען אין קנאכע פערשווארדיגען, בייא דער אבערשאפט- אנטוואלשאפט דיא אנקלאנע, ערהאב דאס דיא ווען דיעזען קנאכע ווינעצייט אבערשלאכטעט, אום דעססען בלוט פיר דאס "פסח-פעס" צו נעברויכען, נון ווירד דעם "עיערשטישע" פאס 21-טען דיעזעס אים פעער טעלעגרא-

לעראנען נענען אנדערשלייכע צו בעוואהרען זוכט, זאך קאננעט איהם דיעס בייא דעם האסע דער פארשיינע נור שלעכט געלינגען, אללע דאהער, דיא דעם יודענשוהטע-אנ- הינגען אונד דיא דעם היידענשוהטע נאך ניכט ענטוואנט האט- טען, בליקטען אויף מאקסעטאיאם אלס איהרען שישצער, דער וויעדערעם ניכט מירער דיא כריסטען פערפאלנטע אונד זיך אללען אנדערן געניינט ערווערן.
יעדעמאן שליסט, דאס עס ווענענער איינע קאספף צווישען דען בידען הערשערן געלפט, אלס צווישען דען רעליגיאנען, פאן דענען דיא איינע דיא הערשאפט ערני- נען, דיא אנדערע ניכט פאהרען לאססען וואללעט אונד אויך ניכט קאננעט, אהנע זיך זעלבסט דען גראסען נע- פאהרען, דען פורכטבארסטען פערפאלונגען אויסצוועצען. אויף וועלכע ווישע וואללען דיא יודען זיך שפעללען? דיא אנטווארט וואר איינפאך, פאן יעהר האפטען דיא היידען זיך וודוואס נענען זיא בעווייטען, אונד זאבאלד דער נא- ציאנאלע האט צום שווייגען נעבראכט וואר, זיא שפעסט אלס פרייע בירגער בעהאנדלעט. דיא כריסטען הינגענען בע- שהטיגטען נענען דיא איינע האט, דען זיא וויס יאהרהונ- דערטען ניכט פערדיענט אונד דער זיא מיט פאלליגער פערניכטונג בעדראהטע, זיא ענטשטאנד איינע גראסע פער- שווארונג פאן איטאליען ביז צום פלוסטע איטאליא, אום דען מאקסעטאיאם מיט אללען מיטטעלן צום קאספע צו פערזעהען, איינע פערשווארונג, אן דער דיא היידען אונד דיא יודען טהיל נאהמען, דיא אים אללגעמייען בעקאנט, אבער אין איהרעם איינעלייטען מיט דעם דיכטען שרייער דעם געיימיסטעס פעהיללע וואר, זיא נינג בעאנדערט דא- הין ארם, אין יעדעס לאנדע דיא וויערשטאנדסמיסעל צו אראנזירען, דאס, וועגן ווערשטאנען זעלבסט דיעזעס אדער יענעס עראקעטע, עס און דעם דרישטען דיעזעלכען קאספף צו געשטעהען האבען אונד זיך אין דיעזען אונאויס- הארליכען קריגען ערשאפען וואללעט. (פארט. 6)

גליעדע דעם הויזעס, דאס זיך דארט גיעדעליכע, איינע גלעצענדע צוקונפט זיך עראפפעטע, טראט מיין פאטער דיעס זיינעס זינגען ברודער ווילליג אב, אונד בענניטען זיך, זיין בעשיידענעס טהיל אין דער דוקלענען הימאסא צו בעהאלטען. זיין פאטער, אידא בעזאם נעוואדשהייט אונד קרונהייט נענט, אום זיך אין דאס עספאר צו ארכייטען; אבער זיינע שפעללונג וואר אויך מיט פיעלען געפאהרען פערבונדען, אונד יעדעס טאל סאנד ער מינעס פאטער בע- רייט, איהם דיא יעדעשטערע האל ענטגענען צו רייכען אונד מיט איינענער אויספאפערונג איהן פאס ראנדע דעם פער- דערבענס צוריקצורייסען. עס ליענען זאלכער פאללע ניכט ווענעט פאך. מיין פאטער סאנד זיין גליק אונד זיינען שפאלן דארין דען זיינען אונד אנדערען נישטע טוון צו קאננען. דאך נעהען וויר ווייטער. דיא ווירסט עס וויססען, דאס פאך פינף אונד צוואנציג יאהרען זיך זעכס ענטגען אין דיא הערשאפט דעם ראטישען רייכעס געטהילט; אבער קוים ווארען דיא אייסענען פינעט פאן דען געגען דעם רייכעס הויך גליק- ליכע שלאכטען צוריקצורייטען, אלס יענע רענעטען זיך איינאנדער צו בעקריענען אפגינגען, אונד איינער הויך דען אנדערען אין דאס אונטערווייליגע נאכט שפירטעט, זאך בליי- בען צולעצט נור מאקסעטאיאם אונד קאנסטאנטיין איבריג, אונד אויך דיעזע בידען, לאנגע פערבונדען, אום איהרע מיטקאויפן גיעדערצו-ווערען, ערקלערטען איינאנדער דיא קרייז אויף לעבען אונד טאך, דיא שפאלונג נינג מיט- טען הויך אללע פאלקער. דען קאנסטאנטיין האטטע זיך צום בעשיטצער דער כריסטען אויפגעווארפען; וואוהן ער קאם, גרינעטע ער קריכען אונד קלאכטען אונד בעשענקטע זיא אויס רויבליכסטע מיט דען גיטערן, דיא ער זיינען היידע- טען אונד יידישען אונטערהאנען אבעננאמטען. ער ערקלער- טע דיא קאספאלישע קירכע פיר דיא רעליגיאנע דעם שטאט- פעס, אונד ובעטערע איהר דיא האכסטע פאררעכטע צו; אונד וועגן ער אויך נאך דען זיין איינער געוויסען פאך-

מיט דער נאכט דעם שוויינגעס פעהיללע? זיין, דיא ביזט שלדלעך, ענענאך וויא איך; אבער דיא קעננט דאס ווארס דער שויפט: דיא שולד דער פאסער ווירד אן דען קינדען געהאנדעט, אונד ווארס דיא וואונדע וויע- דער אויפרייסען, נאכדעם ויא פערמאכט? ווארס דען רויס וויעדער אויפדעקען, נאכדעם ער פעהיללע ווארדען? ...
אבער אידא נאב ניכט נאך, זיא פיהלעט, דיא היידע עטוואס אויסערנעוואגליכעס פערבאן לאג, וואו-ידיע זיא הונוונע מיסעט, וועגן זיא איהר ציעל ערווערען וואללעט, דאס עטוואס אויס דער וועלע הונאס גערייט ווערדען מיט- טע, וואס זאנט עוויג פערנענד צווישען איהם אונד איהר שטעהען ווירדע, אימטער דינגענדער ווארדען דאהער איהרע ווארטע, אונד הונא קאננעט ניכט לענגער וויערשטעהען. ער מוכטע דאס געהיימט פערמאכען.
ויעהע אידא (זאנט ער) עס בעטריפט בעאנדערעס דינגען פאטער אונד זיינע שפעלעס בעאנדונגסווייז; אונד ווארס מוט אויך דיא טאכטער דעמאלט עראקען לאססען? ווירסט דיא מיר ניכט דארס שלעכט געווינט ווער- דען? דאך דיא פארדערט עס אונטערנינגט, אונד איך מוט דיר געהארבען. פאן קינדשהיט אן זאח מיין פאטער אין דעם אום- שטאנדע, דאס ער דער אלטערע וואר, דיא פערשפליכטונג, זיינעם פאטער, אלס ווינעס איינציגע ברודער, ביזצווישע- הען אונד היילפרייך צו זיין, וויא ער נור קאננעט. זיא האט טען איהר פאטערליכעס וויז אן ערשטוועטען אומשטענ- דען איבערנאמטען. עס געלאזט מינעס פאטער פריהצייטיג, דען דריקענען פעהעלעטיסטען אבעוועלפען, אונד אלס סאונעס ערוואכטען, פעראיניגטען זיא איהרע אנשטייענגונ- גען, אונד קניפפען באלד וויעדער דיא ווייטריכענדען פער- בירונגען אן, וועלכע אונזערע פארפאטער געשלאסען, אונד הויך וועלכע זיא אנטעהן אונד רייכטום ערווארבען האט- טען. עס ווארדע נאטהווענדיג, זיך אויך אין ראם פעסטצו- זעטצען, אונד אכטען עס פארואויסזוכליך וואר, דאס דעם

אנטווארפטע דער אנטוועטסראמה עם איז מיט פאלער געוויסדיג נישט אויסצושליסען, דאס דיא פערשטארבענע זיך מיט רוהער ארבייט בעשעפ- מינגע אונד דאס זיא בארפום נינג; דעננאך איז עם פילע ווארשיינליכער, דאס דיעזעלבע זיך מיט רוהער ארבייט נישט בעשעפטיגטע אונד דאס זיא נישט בארפום נינג. — פריערדיך קאראני, וויצע- ראטה אונד שריפטפירער. — זא דירפן וויר האפ- פן, דאס ענדליך דער שווינדעל זיין ענדע ערדי- כען, דאס דער שמיין דער אויף דעם הערצען דער יידישען בירגער זייט איינעם איהרע שווער דריקענד ליענט, הערבאפאללען אונד דיא וועלמענשיכטע וועדער רייכער זיין ווירד, אום איינע שאן זא אפט פארגעבראכטע אונד וועדערלענטע אלבערנע אונד באזאמטע פערליימונגען געגען אונזערע הייליגע רעליגיאן אונד איהרע בעקענער, וואלשינים אל תהי תקוה!

י א י נ ד ע ר ד ו ע ל ל ק ל א ג ע א י ש - מ א צ י ו א ה ר מ א נ ון ד ע ר ע נ ש ל ו ש פ ע ר ה א נ ד - ל ו נ ג ב ע ק א נ נ א מ ל ד 88 - מ ע נ ד י ע ז ע ס א י נ ש ו ה ל - ו ו י ס ע נ ב ו ר ג ש מ א ט ש נ ד ר ע מ , ו א ו ר ד ע נ ד ע נ ב ע מ א ה - ל י נ מ ע נ פ א ר מ ה י י ו ע נ ב ע ר י ו ס ד י א פ א ר ל א ד ו נ ג צ ע ג - ש מ ע ל ל ט , ד י א ס ע ק ו נ ד א נ מ ע נ ז י נ ד א ל ס צ י י ג ע נ פ א ר - ג ע ל א ד ע נ , ד י א פ ע ר מ ה י ו ד י ו נ ג א י ש ט א צ י א י א ב ע ר - נ א ח ס ד ע ר ר י ו י ס מ א נ ס א ב נ ע א ר ד נ ע מ ע ד י ג ע ז א פ - ז ע ש ע ר ; ו א ו ר מ א נ ו ו ו ר ד ה ו ר ד ד ע ר פ ע ר מ ה י ו ד י ג ע ר ד ע ל ל א ד א מ פ ע ר מ ר ע מ ע נ ז י י ו י .

(מ א ר י ין ש א ר פ) א י ס נ ר ע ד י ה א ז א ו ו ר ד ג ע מ ע ל ד ע ט ; א י נ ר י כ מ ע ר ל י ב ע נ ק ר י ו ז ע נ פ ע ר - ל י ו י מ ע מ , ד ע ר י ו י ס צ י מ י נ י ס מ ע ר ו ע ר ד ע מ א ר י י נ ש א ר פ א י ו י פ ד י ר ע ק מ ע ס א נ ו ו כ ע נ ד ע ס ג ע ר י כ מ ע ה א פ ע ר - ז י ד ע נ מ ע נ נ א ד ד ע נ פ י ע ר מ א נ ע נ נ א ד ב ו ד א פ ע ס מ ב ר י נ ע נ ל א ס ס ע נ , ד ר י מ א ק ס ש ע י ר י ו ו כ מ ע ה י ו י ס ע א י נ ב ע ג ל י ו י ס ו נ ג ד ע ס ו ו י צ ע נ א ש ע י ר ס ב א ר י ז י י ג ע ק ל י ע נ - ל ו ס מ י ג , ו י נ ג ע ר א ו נ ד ב ר י ו נ א י ו י פ , ה ע ר ר ב א ר י נ ע ש מ א ט מ ע מ ע ד ע ס פ ע ר מ ה י ו ד י ג ע , א ז ו י י ג ע ק ל י ע נ - מ ע נ א י ו י א י י נ ג ע פ א ר א ג ע נ צ ו ר י כ מ ע נ , ד י א פ ע ר ה א פ ט ע מ ע נ ש פ ר ע כ ע נ ד ו ר ו ו ע י ס ק א ר ד ע ק א א י נ - נ א ר י ש , ו י נ ג ע ר ה א מ ז א נ א ר ש מ ו ה י ר ט א ו נ ד א י ב ט ע א י נ ע ס ל א ר נ י ו י א ד ר ע ה י נ ד ו ר ד ד י א פ ו נ ק צ י א ג ע נ א י י נ ג ע ו ו י צ ע נ א מ ע ר ס א י ס , ו י נ ג ע ר א ו נ ד ל ו ס מ י ג ע ר - צ ע ה ל מ ע ל , ד י א ו ו א ר ע נ ו ו א ה ל א ס 1 - מ ע נ א פ ר י ל 1882 א י ס מ ע מ פ ע ל , ב ע פ א נ ד ע נ ז י י ד ע ד א ק ב ע ר י י ט ס א ו ס 11 א ו ר ד צ י ה ו י ו ע , ו ע ר ד ע ר נ ד ע ס מ ו ד ע נ נ א ד א י נ ד ע נ ע ר ס מ ע נ נ א כ מ י ט א נ ס ש מ ו ד ע נ ד ע נ ע ז ע ה ע נ ו ו א ו ר ד ע , י א .

אידע שוויגטער זאפע שפראך אום האלב אונד נאך מיט איהר, אבראהם בריון איין קרענקליכער גריוו קלאנטע וויינענד, ער האבע צאהלרייכע ציי- נען דאפיר, דאס ער אס 1. מען אפירל נאר נישט אים מעפעל וואר, זאנערן קראנק אים בעשטע לאג, דרי שמערן מראשטעטע דיא ליימע אונד פער- שפראך איהנען, זיך אויך אידערע פאמיליען אנצו- נעהמען אונד דיעזעלבען צו אינטערשטימען דיא דיעזעלבען אין גראסער נאמה לעבען.

ד ע ר ע ר ס מ ע י י ד י ש ע ר י כ - מ ע ר א י נ ע נ ג ל א נ ד ג ע ש מ א ר ב ע נ א 21 מ ע נ ד י ע ו ע ס מ א נ א ס ש מ א ר ב א י נ ל א נ ד א י נ מ י ר נ ע א ר נ ע י ע ס ס ע ל , פ ר ע ז י ד ע נ ט ד ע ס א ב ע ר ס מ ע נ ג ע ר י כ מ ע ה א פ ט ע , ד ע ר ע ר ס מ ע י י ד י ש ע ר י כ מ ע ר א י נ ע נ ג ל א נ ד , א י נ ד ו ו א ו ר ד ע א ו נ ג מ ע ר נ ג א ס ע ר מ ה י ו ד י נ א ח מ ע ד ע ר ג ע ז א מ ט ע נ ב ע - פ א ק ל ע ר ז ו נ ג צ ו ג ר א ב ע נ ג ע מ א נ ע נ , - י ע ס ס ע ל ו ו א ר ד ע ר ג ע ר ע כ מ ע ס ט ע , א י נ פ א ר ט י א י ש ע ס ט ע ר י כ מ ע ר , ד ע נ ע ס ג ע ב ע נ ק א נ נ מ ע , ד א ס ב ע צ י י ג ע נ מ י ו ו ע נ ד ע ד י א פ ר א צ ע ס ס ע ה א מ ט ע נ , א ב ז י א ז י א ג ע ו ו א נ ע נ א ד ע ר פ ע ר ל א ר י י ע נ , א ר ו מ ו ו ו ר ד ע ר א י ו ז א א ל - ל , ז י מ י ג ב ע ד י ע ר ט א ו נ ד ב ע מ ו י ע ר ט , ה ו ר ד ז י י ג ע נ ע - ר ע כ מ י ג י ו י ס ל י ע כ ע א ו נ ד א ו נ כ ע ש מ ע כ ל י ב ק י ו י ט ה א מ ע ר א י י נ ג ע נ ג א ס ע נ , ק ד ו ש ה ש " ג ע מ א כ מ , ד ע נ ע ר ה א מ ב ע ו ו י צ ע נ ד א ס א י י נ י ו ד ע ז י י נ ד א ח ע ס א מ ט א ח נ ע פ ע ה ל פ ע ר ו ו א ל מ ע נ ק א נ , א ח נ ע ד י א ש ל ע כ מ י ג י ו י ס ע נ , ד י א מ א נ ד ע ס ז י ד ע נ ג ע ר י נ ע א נ ש ו ל ד ו נ ג - א י י נ פ א ל ל פ א נ ז י י ג ע ר א ו נ ע ר ש ט מ ע ר ל י ב ע נ ג ע ר ע כ מ י ג י ו י ס ה א מ א י ש ז ע ה ע נ ג ע מ א כ מ , ד א ע ר ז ע ל כ מ ג ע נ ע נ ז י י ג ע ק א - נ י י נ ון ה א מ ע נ ג ל א נ ד נ י כ מ , נ ו ש א פ י נ ס " ו י א , ד י א ק א - נ י י נ ון ה א מ ט ע נ ע ה מ ל ד א י י נ ג י ו מ מ י ט א י י נ ג ס - ש ל א ק - ס ע ג ע ק י פ א , א י נ ד ד ע ר פ ע ר ק י י פ ע ר פ ע ר ל א נ ג ט ע נ א כ מ ע ר ג ל י ד 300,000 פ ל ו נ ד ש מ ע ר ל י נ ג א ד ע ר ד ר י י א מ י ל ל י א ג ע נ ג ל ו ר ע נ , ב י א צ י ו ו י א ג ע ר י כ מ א י נ ש ט א נ ע נ א צ ע נ ה א מ ט ע ד ע ר ק ל ע נ ד ע ר ב ע ר י י ט ד ע נ פ ר א צ ע ס פ ע ר - ל א ר י י ע נ ; ע ר א פ ט ע ל י ו ר ט ע ז י י ד ע נ א ב ע ר ס מ ע נ ג ע - ר י כ מ ע ה א פ ט ע , ד א ע ר ל י ו ב ט ע ז י י ד ע ר א ו ו א ק א ט א ד ע ר ד י א ק א נ י י נ ון פ ע ר מ א מ , א י י נ ג ע פ ל י ו ד י ג ע נ ד ע א י י נ - ד ר י ק ע ג ע נ ע נ ד ע נ ק ל ע נ ע ר , ד ע ר פ ר ע ז י D ע נ ט י ע ס ס ע ל נ א ב ד ע ס א ו ו א ק א ט ע נ א י י נ ג ע ז ע ה ש א ר פ ע נ פ ע ר - ו ו י ו , ו ו א ר ו פ ד י ע ו ע ר ז י י ד ש מ א ק י א י פ י כ מ ע ט ע א ו נ ד ז א נ מ ע ; פ ע ר ג ע נ ע ס ס ע נ ז י א נ י כ מ ע ה ע ר ר פ ע ר ז י D ע נ ט , ד א ס א י ד ה ע ר ד י א ק א נ י י נ ון פ א ר - ש מ ע ל L ע , א ו נ ד א י ד (ז א נ מ ע י ע ס ס ע ל) ש מ ע ל L ע ה ע ר ד י א ג ע ר ע כ מ י ג י ו י ס פ א ר פ א ר ו ו ע ל כ ע ד י א ק א נ י י נ ון א ו נ ד ד ע ר L ע מ צ - פ ע ר כ מ ע ל ע ר ג ל י י ד ז י נ ד , ז י א א ב ע ר ז י נ ד ג ע ר - ו ו ר -

דיג, דיא קאניין צו פערטרעטען, דיא געוויס נישט ווילל, דאס איהרע מאיעסטעט דיא ריכטער צו איי- נעם אונזערעכטען אורטהיילע פערפיהרען זאלל, ער זעמטעט אויך דיא פערהאנדלונג אויס, ביז איין אנדערער איוואקאט אלס פערטרעטער דער קאני- גין ערנאנט ווארדע, אונד זיא זעלבסט קלאמטע דאס שאנע בעהעמקען דעם פריעדלעכען, - נון איז ער מראש, אונד ווירד זיינען לאזן פרינען פאר דעם ריכטערשטוהרע דעם אבערסטען ריכטערס אים דיממעל.

ז א י י נ ע פ ע ר ה א פ ט ע ט ע (ג נ ל ה"י) דיא איינעשפערטען מיטא-עסלארער יודען האבען דעם שטאטסאנוואלט, הערן לאזאר, דיא ביטע אינטערברייטע, איהנען אויף, פורים" איינע, מגלה" פערשאפטען צו לאסען, דער שטאטסאנוואלט ליעם דען ראבבינער רופען אונד פערשטענדיגטע איהן פאן דעם וואונשע דער יודען, דער ראבבינער ערשינען באדד מיט איינער "מגדה" אונד איבעררייכטע דיעזעלבע דעם שטאטסאנוואלטע, דיעזער בעזיכטיגטע דיא פער- נאמענטראללע, גלויבטע אבער דאס דיעזעס פער- נאמענט פערלויבט איינען אנדערן אינהאלט הא- בען קאני, ווארן דען העפאלטינגע ראמשהלעגע איבער איהר פעהאלטען אים פראצעסע ער- מוהילט ווערען, דער ראבבינער פערזיכערטען ביא זיינער "עדיע" דאס דיעזעס פערנאמענט נישט אנדערעס אלס דיא געשיכטע פאן "אסתר" ענטהאלט, מיטלערוויילע, קאס אויך דר' הימאני, דער פער- מוהירער, אונד פראצעסירטע געגען דיא פער- אברייכונג דער "מגלה" אן דיא העפאלטינגע, דאמיט נישט איינמאל איין פערדאכט ענטשטעהע, דאס דיא פעהאלטעטען מיט איהרען גלויבענסגענאסען אין בערהירונג געקאממען זינד, דער ראבבינער ערקלערטען וועדער, וויא וויכטיג עם פיר יעדען יודען איז, אן דיעזעס טאגע דיא "מגלה" צו לעזען, ענדליך האמ דער שטאטסאנוואלט פאלגענדיעס בעשלאסען: דיא "מגלה" ווירד דען העפאלטינגע איבערנעבען, נאך דעם נאכטערדיגעסטע מוס דיע- זעלבע ביים שטאטסאנוואלט דעפאנירט ווערדען, אונד בלייבט ביא איהם אין "פעהוואהרונגסהאפט", ביז דער מיטא עסלארער פראצעס בעענדיגט זיין ווירד, מיט דיעזעס בעשלויסע ווארען אללע ציי- פריעדענעשטעללט, אונד דיא ארמען איינגע- שפערטען יודען האטמען דיא "מגדה" ערהאלטען, מאגע אויך ביא איהנען באלד איינקעהרען: איהר שישן ושמה!

פאלליעטאן. דער העלר פאן סעפור.

(89-טע פארטשעצונג)

דאס פערלאנגען אירדאס נינג נון דאחוץ, הונא אין זיינעם קעיקער צו זעהן, זיא וואוסטע, דאס זיא איהם דא- דורך איינע נאפעס פירדע בערייטעטע, אונד פיהלע דען איינערסטען דראנג, איהם איינמאל וועדער גענענאכער צו שטעהן אונד דען אויסדרוק ויינעס דאנקעס ענטנענען צו געהען; אהנע דאס זיא עם זיך קלאר מאכטע, לעבטע אין איהר אויך דיא אבויכט, זיך צו איבערצייגען, אָך זיא זיינע ליעבע בעוואסטע.

עם בעוואסטע היעצו לאנגער פארבערייטונגן, איה- רע אסטע פאמיטא מוסטע צו איהרעס זאהנע אין דאס קאני- וולאר-געפענגניס ציעהן, וואָצו דיעזער וועדערזיט דיא ער- לויבניס נור הורף דיא נונסט דעם אָבעראויסזעהערס ער- לאנגטע, דיא ער זיך הורף דיא אונבעדינגטע ווילשאהריג- קייט ערווארי, וועלכע ער פיר ויינע אָבען בעהעטיגטע, דיא וואכען געוואהנטען זיך היעדרוך אן דאס איין, אונד אויסגעהן דער אלטען פרויא, אונד עם קאס נור דארויף אן, אירדא אין דען קליידערן דערוועלכען דאס פאסיריען דעם פארטיג אונד דעם האפעס מאגליך צו מאכען, דיא געשטאלט אונד נראפע בידער פרויען באפען היעירן קיין הינדערניס, אונד אירדא האפטע דיא בעוועגונגען איהרעס קאָרפערס צו זעהר אין דער געוואלט, אלס דאס זיא זיך נישט דער ערשיינונג איהרע אסטע העכטע אנטאסטען קאני- גען, אין דער דעמטערונג איינעס אבענדס לאנגטע אירדא נון וויקליך אין דער אהנונג איהרעס שפיצלינגס אן, מאן האטטע זיא פיר דיא אלטע פאמיטא געהאלטען אונד אָבער זיא צו בעפראנען, פאסיריען לאסען, איינע ווייטערע פאר- קעהרונג, דיא מאן געפראפעטען, וואר, דאס מאן איין ברעפט

אונד פארהענגע בערייט היעלט, אום דיא פענסטערפאשטונג אין דער צעללע זאָ צו בעדעקען, דאס קיין שטראהל דער לאכטע, דיא אין דער צעללע אנטשעקטס ווערדען זאלל- טע, נאך אויסען רענגע אויך דיעס געלאנג אונד דיא קער- קערהערע אָפּשטעט זיך פיר אירדא.

הונא ערווארטעט זיא, אנוואוהן האטטע ער זיך וייט שטינגען איינערהאלב דער וועניגע שריטטע בעוועג, וועלכע איהם זיינע פעסטען צו הויכשרייטען געשטאטע- טען, יעצטס הארעט ער דיא שריטטע דעם אויסזעהערס; יעצטס פערנאחט ער דאס קליידערן דעם שלויסעלס, דאס אויסרייכען דעם היינעלס, דאס קנאררען דער שווער, אבער עם וואר נאך זעהר ריכטע דוקעלהייט, דיא שווער שלאָס זיך, איינע אלסטע ווארדע זיעדערנעוועטעס אונד אנגעזענעטס, ביא דעם ערסטען ליכטשטראלע געוואהרע- ער דיא הערליכע פרויענגעשטאלט, דיא זיך דער פעהיל- לענדען געווענדער דער אלטען פרויא ענטקליידעטע, אין דעמועלבען איינענליך ענטשערנטע זיך פראנצל.

דיא שטאנדען זיא זיך גענענאכער אונד בליקטען זיך אין דיא לייכטענדען אוינען אונד אונטערבער, וויא זיא זיך איינסט געקאנטט אונד נאחע געשטאנדען, וויא זיא זיך גע- פרינגט אונד איהרע פערנינגען אונד געוואלטיגע געשיקע אין איהרעס וואנערל נינגען אן איהנע פארביער, אללע- דיעס פוהר וויא זיך איינערע געזאנקען דורך איהרע זע- לען; וויא פערנאסטען זיא דער קעקעווענעטע, דיא זיא אום- נאכען, דער קעסטען, וועלכע איהן בעלאסטעטען אונד פערנעכענס ביא יעדער בעוועגונג איהרע אנווענעהייט פער- קינדעטען; הונא שרעקטע דיא געפעסטעלמע רעכטע אויס, אונד אָ, אירדא! אָ, הונא! ענטשטוהר איהרען ליסטען, אונד אירדא זאנק אן דיא ברוסט גוואנט, אונד ער אויסלאָס זיא אונד דריקטע זיא אן זיין פאָבענדעם הערין, לאנגוואס בערוהערטען זיך איהרע געהילע עשוואס, אונד זיא נאחמען געבען איינאנדער אויף דער שפיין פעהרונג

פלאטיין, הונא דאנקטע פיר אללעס, וואס אירדא פיר איהן געטהאן, אונד אין לאנגען געשפרעכען שוהילטען זיא זיך מיט, וואס איהנען בענענגעס, בעאנטווארסטען זיא זיך דיא פראגען איבער דאס, וואס יעדעס אויס דעם לעכען דעם אנדערן נאך זונקעל וואי, דיא זאנסט, הונא, דאס דיא מיר דאנק שולדעטע; אן זעהן דיעס נישט, דענן וואס אן געטהאן, וואס זעט זיא נאשוילדיך וויא איין געכאט דער שליסט; וויא העכטע זיא פאר מיר זעלבסט געשטעהען קאנגען, העכטע אן עם אונטערלאסען? אונד דאנק, דאס נראפעטע אונד נאשווענדיגסטע מוס ערסט נאך גע- שעהען, וועגן איינסט דיעזע קעקערהערע זיך הונטער דיר געשלאסען, אום זיך אויף איינער פיריא צו לאסען, דאן ערסט איז אונזער ציעל ערריכט, דעננאך ערהעבע אן איינען אנשפירן אן זיך, אונד דיא מוסט איהן מיר ערשיליקען עם מוס קלאר זיין צווישען אונס ביידען, פאל- ליג קלאר, אונד דארום מוסט דיא מיר מיטשטייליקען, וואס זיך דאמאטס פאן אונס טריעב, וואס זיך בעוואָנ, מיר זעלבסט, דיא זיר מיט זאָ פיעלער ליעבע צונעטהאן וואר, דען ריקען צו ווענדען... אן, עם האט מיר זעהר אונטליך- ליך געמאכט."

הונא שוועי; ער וואר צוריקגעפאהרען אונד האטטע זיינע האנד אנוויללקירליך אויס דער אירדא'ס געזאנען; דוקלע שטאטטען זיך אויף זיין געזיכט אונד זיינע ליפטען בעכטען, אירדא ערשראק איבער דיא ווייקונג איה- רער ווארפע, אבער בעהאררטע אום זאָ מעהר אין איהרעס פערלאנגען, אום נאָפעס ווילליקען, הונא, איז עם דענן עשוואס זאָ פריכטעליכעס? אן זיך מיר דאָך נישטס בע- וואוסט, אונד האבע געמאלט איינען ארענע געזאנקען ווע- דער גענען זיך, נאך גענען איינען דער דינגען געהענט... הונא האטטע זיך געפאסט, אונד שפראך אין ביסטענדעס טאגע; פארדערע דיעס נישט פאן מיר, שווערע אירדא, נישט זיינע פראגע צוריק, לאס דיא טרויערען פארנענגע